

- 1.ชื่อเรื่องงานวิจัย พุทธิกรรมการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน
อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา
- 2.ชื่อผู้วิจัย 1. นางอมรรัตน์ ศรีจันทร์ ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
2. นางสาวพรีดา คงจูน ตำแหน่ง เจ้าพนักงานสาธารณสุข(เวชกิจฉุกเฉิน)
- 3.สถานที่ทำงาน แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลสุโขทัย
- 4.เบอร์โทรศัพท์ 08-2433-6855
- 5.ที่มาขอปัญหา

การเกิดอุบัติเหตุการเจ็บป่วยฉุกเฉินเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่ต้องการ และมักเป็นเรื่องที่ไม่คาดฝันต่อการดำรงชีวิต ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลรักษาให้เร็วและปลอดภัย พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551 มีเจตนารมณ์ในการทำให้ผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับการคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงระบบการแพทย์ฉุกเฉินอย่างทั่วถึงในการช่วยเหลือและรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ (สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ, 2556) เพื่อตอบรับเจตนารมณ์ผู้ปฏิบัติงานในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินได้ปฏิบัติงานให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินมากขึ้น ความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานก็มีมากขึ้นตามมาอีกด้วย

การปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของในรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าผู้ปฏิบัติงานเกือบทุกคนเกิดอุบัติเหตุจากการสัมผัสเลือดและของมีคมขณะปฏิบัติงานมากกว่า 49,000 ครั้ง/ปี ซึ่งผู้ปฏิบัติงานมีความกังวลต่อการติดเชื้อ (Leiss & et al, 2006 อ้างถึงใน อะเคื่อ อุณหเลขา, 2557) และในประเทศไทยข้อมูลการวิจัยการป้องกันการติดเชื้อจากสารคัดหลั่งขณะปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานฉุกเฉินพบว่าผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นร้อยละ 48.4 เคยได้รับอุบัติเหตุสัมผัสเลือดและสารคัดหลั่งของผู้ป่วยขณะปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องให้การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ การสัมผัสสารคัดหลั่งหรือสิ่งขับถ่ายของผู้ป่วยเกิดจากการที่ผู้ป่วยอาเจียน ถ่ายอุจจาระปัสสาวะและจากการที่เสมหะของผู้ป่วยกระเด็นใส่ อุบัติเหตุเกิดขึ้นจากมือสัมผัสเลือด/สารคัดหลั่งร้อยละ 52.7 เลือด/สารคัดหลั่งกระเด็นเข้าตาร้อยละ 12.1 ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยร้อยละ 77.9 บาดเจ็บปานกลางและบาดเจ็บรุนแรงร้อยละ 12.2 และ 9.9 ตามลำดับ หลังได้รับอุบัติเหตุผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้ง ร้อยละ 54.9 รายงานบางครั้งร้อยละ 20.6 และไม่ได้รายงานร้อยละ 13.7 (อะเคื่อ อุณหเลขกะ และคณะ,2557)

จากการศึกษาโรงพยาบาลในประเทศไทยร้อยละ 99.2 มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุแก่บุคลากรร้อยละ 97.2 เฝ้าระวังการเกิดอุบัติเหตุและกำหนดแนวทางการป้องกันอุบัติเหตุ ร้อยละ 88.6 จัดทำแนวทางการจัดการมูลฝอยแหลมคม ร้อยละ 88.4 กำหนดนโยบายการป้องกันอุบัติเหตุจากเข็มและของมีคมเป็นลายลักษณ์อักษร ร้อยละ 84.8 จัดหาอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุแก่บุคลากรและร้อยละ 76.5

ให้วัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบีแก่บุคลากรกลุ่มเสี่ยง ปัญหาในการดำเนินการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุที่พบมากที่สุด คือปัญหาด้านบุคลากรพบว่าบุคลากรขาดความตระหนักและไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำในการป้องกันอุบัติเหตุ ปัญหาที่พบบรองลงมา คือ ปัญหาด้านการบริหาร ได้แก่ การขาดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานโดยตรง ระบบเฝ้าระวังการเกิดอุบัติเหตุไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการสนับสนุน ภาระงานที่เพิ่มของมีคมที่มีคุณภาพ ขาดความร่วมมือจากหน่วยงาน และปัญหาด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความคับแคบและความสว่างในหน่วยงานไม่เพียงพอ เกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อจากเลือดและสารคัดหลั่งรวมทั้งการศึกษาการเกิดอุบัติเหตุจากการถูกเข็มตำและการสัมผัสเลือดขณะปฏิบัติงาน สิ่งสนับสนุนที่จำเป็นที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานปลอดภัยจากการติดเชื้อ และช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจในการทำงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน และจากรายงานการเกิดอุบัติเหตุในบุคลากรบริการสุขภาพทั่วประเทศ จำนวน 289 รายงาน พบว่า ผู้ที่ประสบอุบัติเหตุในขณะที่ปฏิบัติงาน และเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการสัมผัส ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพยาบาล ร้อยละ 21 รองลงมาเป็นแพทย์ ผู้ให้การรักษา และไม่ระบุอาชีพ ร้อยละ 18.2 สำหรับสถานที่เกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เป็นหอผู้ป่วยใน ร้อยละ 33.6 รองลงมาเป็นห้องผ่าตัดและห้องฉุกเฉิน ร้อยละ 18.9 และ 15.4 ตามลำดับ (สถาบันบำราศนราดูร, 2557)

จังหวัดนครราชสีมามีจำนวนหน่วยปฏิบัติการในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินทั้งหมด 135 หน่วย มีจำนวนผู้ปฏิบัติการในจังหวัดที่ขึ้นทะเบียนในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน 2,087 คน การออกปฏิบัติการมีแนวโน้มสูงขึ้น จากสถิติการออกรับผู้ป่วยและผู้บาดเจ็บฉุกเฉิน ที่มารับบริการด้วยระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ปี 2558 จำนวน 11,291 ครั้ง ปี 2559 จำนวน 13,135 ครั้ง และปี 2560 จำนวน 14,438 ครั้ง บุคลากรในระดับเจ้าพนักงานการแพทย์ฉุกเฉินออกปฏิบัติงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.80 รองลงมาคือระดับ เจ้าหน้าที่การแพทย์ฉุกเฉิน และอาสาสมัครการแพทย์ฉุกเฉิน คิดเป็นร้อยละ 69.90 และร้อยละ 50.00 ตามลำดับ กลุ่มอาการนำที่มีการรับแจ้งเหตุมากที่สุดคือ กลุ่ม อุบัติเหตุยานยนต์ รองลงมา คือ กลุ่มป่วย/อ่อนเพลีย/อัมพาตเรื้อรัง/ไม่ทราบ ไม่จำเพาะ/อื่นๆ (สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ, 2561)

อำเภอสุโขทัยได้มีการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน มีการออกรับผู้ป่วย/ผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้นทุกปี จากข้อมูลสารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉิน โดยปี 2558 ออกปฏิบัติการ จำนวน 181 ครั้ง ปี 2559 จำนวน 563 ครั้ง และปี 2560 จำนวน 736 ครั้ง (สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ, 2561)

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานการแพทย์ฉุกเฉินของอำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความปลอดภัย สามารถสะท้อนความเสี่ยงต่อการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานการแพทย์ฉุกเฉิน และนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ปลอดภัยจากการติดเชื้อและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากการปฏิบัติงานการแพทย์ฉุกเฉิน

6.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของอำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา

7.ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

8.ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ศึกษาในผู้ปฏิบัติงานที่ขึ้นทะเบียนในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 112 ราย ได้แก่ แพทย์ พยาบาลวิชาชีพ เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ พนักงานฉุกเฉินการแพทย์ และอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์

9.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉินอำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา รายได้ การศึกษาคำแหน่งงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ประวัติการได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ประวัติการอบรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ
2. แบบสอบถามข้อมูลความรู้ด้านพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน
3. แบบสอบถามข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉินอำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา

10.ขั้นตอน และวิธีการ

แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉินอำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา นี้ ได้มีการผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00 แล้วจึงนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามวัดความรู้เรื่องการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงาน โดยใช้ KR20 ได้เท่ากับ 0.76 และแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81

และผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยทำหนังสือถึงหน่วยงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉินในเครือข่ายอำเภอสุโขทัย เพื่อขอความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลวิจัย โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และการพิทักษ์สิทธิแก่กลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ทั้งนี้ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่า ทั้งจำนวน 112 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้สถิติพรรณนาวิเคราะห์หาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

11.การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้และพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อ โดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

12.ผลการศึกษา

12.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการให้เลือกตัวเลือจากแบบสอบถาม จำนวน 112 คน ดังนี้

ตารางที่ 12.1 จำนวนและร้อยละของผู้ปฏิบัติงานในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=112)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	59	52.68
	หญิง	53	47.32
อายุ	18-27 ปี	43	38.39
	28-37 ปี	38	33.93
	38-47 ปี	23	20.54

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=112)	ร้อยละ
48-58 ปี	8	7.14
ศาสนา		
พุทธ	55	49.11
อิสลาม	57	50.89
รายได้ต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	32	28.57
5,000บาท	10	8.93
5,001-10,000 บาท	29	25.89
มากกว่า 10,000 บาท	41	36.61
สถานภาพ		
โสด	51	45.54
สมรส	57	50.89
หม้าย/หย่า/แยก	4	3.57
ระดับการศึกษา		
ชั้นประถมศึกษาปีที่6	13	11.61
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3	19	16.96
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 หรือเทียบเท่า	28	25.00
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	13	11.61
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	38	33.93
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.89
ตำแหน่งงาน		
แพทย์	1	0.89
พยาบาลวิชาชีพ	34	30.36
เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์	3	2.68
พนักงานฉุกเฉินการแพทย์	13	11.61
อาสาฉุกเฉินการแพทย์	61	54.46
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน		
1-3 ปี	44	39.29
4-6 ปี	44	39.29
7-9 ปี	24	21.43

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=112)	ร้อยละ
ประวัติการได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน		
ไม่เคย	105	93.75
เคย ไม่ระบุเหตุการณ์	2	1.79
เคย เข้มตำ	4	3.57
เคย รถรีเฟอร์พลิกคว่า	1	0.89
ประวัติการอบรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ		
เคย ปี 2557	1	0.89
เคย ปี 2558	3	2.68
เคย ปี 2559	80	71.43
เคย ปี 2560	4	3.57
ไม่เคย	24	21.43

จากตารางที่ 12.1 พบว่า พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.68 มีอายุ 18-27 ปี ร้อยละ 38.39 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 50.89 ไม่มีรายได้ ร้อยละ 28.57 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 50.89 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 33.93 โดยเป็นอาสาฉุกเฉินการแพทย์ คิดเป็นร้อยละ 54.46 รองลงมาเป็นพยาบาลวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 30.36 กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน 1-3 ปี และ 4-6 ปี เท่ากัน ร้อยละ 39.29 ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประวัติการได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน คิดเป็นร้อยละ 93.75 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยรับการอบรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเมื่อ ปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 71.43

12.2 ผลการวิเคราะห์ความรู้การป้องกันการติดเชื้อ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้การป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 112 คน ดังนี้

ตารางที่ 12.2 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ในเรื่องการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
น้อย	1	0.89
ปานกลาง	9	8.04
มาก	102	91.07
รวม	112	100

จากตารางที่ 12.2 พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 91.07 รองลงมา มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 8.04 และมีความรู้ในระดับน้อย ร้อยละ 0.89 ตามลำดับ

12.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อ

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 112 คน ดังนี้

ตารางที่ 12.3 จำนวนและร้อยละของระดับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อของผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

ระดับพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ปานกลาง	44	39.29
มาก	55	49.11
มากที่สุด	13	11.61
รวม	112	100

จากตารางที่ 12.3 พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้ออยู่ในระดับมาก ร้อยละ 49.11 รองลงมา มีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้ออยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 39.29 และอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 11.61 ตามลำดับ

13. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในงานประจำ

นำผลวิจัยไปวิเคราะห์ปัญหาในการปฏิบัติงาน และได้วางแผนการปฏิบัติงานเพื่อฟื้นฟูอบรมเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อในการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุม มีแนวทางการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และนำแนวทางเผยแพร่ไปสู่หน่วยกู้ภัยในเครือข่ายอำเภอสุโขทัย

14. บทเรียนที่ได้รับ

บทเรียนจากการทำวิจัย พบว่า ยังมีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้ออยู่ในระดับปานกลางต่างกับระดับมากเพียงแค่อ้อยู่ที่ 39.29 ทำให้ผู้วิจัยจะต้องปรับปรุงแก้ไข อบรมให้ความรู้กับกลุ่มที่ยังมีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อระดับปานกลาง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติให้ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

15.ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉินในอำเภอสุโขทัย
ดี จังหวัดนครราชสีมา

16.การสนับสนุนที่ได้รับจากผู้บริหารหน่วยงาน/องค์กร

มีการประชุม วางแผนการดำเนินงาน นำปัญหาจากการทำวิจัย เพื่อแก้ปัญหาและมีการกำหนดแผน
ในการอบรมฟื้นฟูระบบการแพทย์ฉุกเฉินในครั้งต่อไป